

Memorandum ENERGIK

ENERGIK is een neutrale organisatie met als doel de industrie te ondersteunen in de transitie van conventionele naar duurzame energie.

Er is steeds meer druk van zowel de overheid als de publieke opinie om de CO2 uitstoot nog verder te reduceren en de klimaatdoelstellingen te behalen. Dit kan alleen door nog meer in te zetten op energiebesparing en de overschakeling van klassieke naar duurzame energiebronnen. ENERGIK is in zijn activiteiten mee geëvolueerd van een rationeel energiegebruik naar een CO2 neutraal energielandschap.

Het overgrote deel van de huidige warmtevraag, zowel in huishoudens als in de industrie, wordt nu voorzien door gebruik van fossiele brandstoffen. De belangrijkste uitdaging voor de ondernemingen richting 2050 is de uitfasering van het gebruik van deze brandstoffen voor hun warmtevraag. Dat bleek ook uit de hevige einddiscussies op de klimaatop van de Verenigde Naties eind vorig jaar in Dubai, over de al dan niet "volledige" uitfasering ervan.

Met dit memorandum wil Energik de huidige en toekomstige beleidsmakers informeren en inspireren. De doelstellingen vanuit Europa zijn duidelijk, de weg ernaartoe zetten we samen uit.

Conclusie: Een toekomstgericht beleid.

Energik benadrukt twee cruciale punten voor een toekomstgericht beleid: volledige elektrificatie op korte termijn om op lange termijn tot volledige uitfasering van fossiele brandstoffen te komen, en het versterken van technische opleidingen voor de energietransitie. Een 'beleid van keuzes' is essentieel, waarbij de toekomst voorop staat voor? de economie. Het is te laat om nog te treuzelen.

Hoewel realisme geboden is, moeten we nu een versnelling inzetten om in 2050 alle doelstellingen te halen. Een CO2-neutrale maatschappij die uitsluitend afhankelijk is van duurzame energiebronnen moet de norm zijn tegen 2050. Het is niet te laat om de koers te wijzigen, maar het is wel hoog tijd om te handelen.

Korte termijn

Een onderscheid tussen korte (tegen 2030) en lange termijn (tegen 2050) doelen is essentieel om een realistisch en haalbaar beleid te ontwikkelen. Op korte termijn is volledige elektrificatie van warmte < 150°C de meest praktische oplossing om de klimaatdoelen in 2030 te behalen. De technologie is reeds beschikbaar of zal de komende drie jaar beschikbaar zijn. Om de doelen te halen, is een versnelling van de implementatie van deze technieken noodzakelijk. Er is NU actie nodig, morgen is te laat.

Hoewel waterstof en CCU/S-technologie mogelijke alternatieven zijn, vereisen ze structurele aanpassingen die op korte termijn niet realiseerbaar zijn. Voor warmte < 200°C zullen deze technologieën deel van de oplossing vormen. Waterstof dient prioritair ingezet te worden als grondstof in chemische processen pas daarna kan dit kostbaar element gebruikt worden als energiebron voor thermische processen. De CCU/S-technologie (carbon capture and utilisation/storage) zal slechts een beperkte bijdrage leveren indien de infrastructuur niet beschikbaar blijkt.

Een stimulerend beleid:

De overheid speelt een cruciale rol in het succes van deze ambitieuze transitie. Financiële steun en duidelijke regelgeving met een sterke visie zijn noodzakelijk. De Vlaamse overheid moet leiderschap tonen om de ambitieuze doelstellingen van 2030 te bereiken. Een krachtig beleid met de boodschap "we moeten de doelen halen, er is geen andere optie" moet worden ingevoerd en gecommuniceerd.

Concrete maatregelen:

Hieronder worden enkele concrete ideeën opgesomd die dit beleid kunnen versterken:

1) Taks-Shift: Een onmiddellijke verschuiving van belastingen van elektriciteit naar fossiele brandstoffen is noodzakelijk om ook de keuze voor elektrische alternatieven, zoals een warmtepomp, rendabel te maken.

2) Kapitaalmobilisatie: Grote investeringen zijn nodig om de samenleving te transformeren naar duurzaamheid. De overheid moet een investeringsbeleid voeren en privé-investeerders betrekken.

3) Energiebesparingen: Hoewel er de afgelopen jaren al verschillende beleidsmiddelen werden ingezet op het vlak van energie-efficiëntie, is er nog steeds ruimte om energiebesparingen te realiseren. Energie-efficiëntie is de basis van de Trias Energetica, iedere kWh die we niet verbruiken moeten we finaal niet opwekken of vergroenen.

4) Deuren open voor elektrificatie: Alle regels en wetten die de volledige elektrificatie vertragen of belemmeren, moeten worden vermeden.

5) Duurzame elektriciteitsproductie: Naast veranderingen in energiegebruik en energie-efficiëntie moet de productie van elektriciteit worden verduurzaamd. Zowel op industriële als op residentiële schaal kan elektriciteit opgewekt worden o.b.v. zonne-energie (zonnepanelen, concentrated solar power).

6) Efficiënt gebruik van residuele warmte: Warmtenetten op zowel industriële als residentiële schaal kunnen efficiënt gebruik maken van beschikbare restwarmte op lage temperatuur.

7) Maatschappelijk draagvlak en sociale rechtvaardigheid: Informatievoorziening en het aanpakken van belangen zijn cruciaal. Daarnaast moet sociale rechtvaardigheid worden gewaarborgd, bijvoorbeeld via een fonds.

8) Technische opleidingen: Bij een grootschalige verandering op technologisch vlak, is er nood aan veel technisch hoogopgeleide mensen die de nieuwe installaties begrijpen en kunnen installeren bij de gebruikers. Hiervoor moet vanuit de overheid geïnvesteerd worden in opleidingen, alsook in de maatschappelijke opwaardering van technische beroepen. Zowel opleiding van jonge mensen, als de omscholing van technische profielen die reeds op de arbeidsmarkt zijn, zijn noodzakelijk. Hoogopgeleide technische profielen zijn ook noodzakelijk om industriële sectoren in Vlaanderen te houden.

9) Onderzoek en innovatie: Voldoende middelen moeten beschikbaar zijn voor onderzoek en innovatie om technologische vooruitgang te stimuleren.

